

УДК 35.071.6:061.2(1-22/-24)

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.26693/PARD2018.01.03](https://doi.org/10.26693/PARD2018.01.03)

СУТНІСТЬ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ СТВОРЕННЯ СПРОМОЖНИХ ГРОМАД

Штиршов О.М., канд., наук з держ. упр., доцент,
Інститут державного управління, Чорноморський національний
університет ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

Гіржев А. О., аспірант,
Інститут державного управління, Чорноморський національний
університет ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

У статті досліджується сутність механізму державного управління процесом створення спроможних громад, на основі аналізу існуючих наукових підходів. Зокрема у статті розглянуті актуальні наукові підходи до визначення термінів «механізм» та «механізм державного управління». Крім того дослідження містить в собі аналіз існуючих наукових класифікацій механізмів державного управління. Стаття акцентує увагу на необхідності визначення сутності відносно нового специфічного механізму державного управління – механізму державного управління процесом створення спроможних громад, який виник в результаті запровадження процесу децентралізації влади в Україні. На основі проведеного дослідження робляться висновки щодо розуміння сутності механізму державного управління процесом створення спроможних громад та визначається його місце в системі механізмів державного управління.

Ключові слова: механізм державного управління, спроможна громада, децентралізація, система, класифікація.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах проведення в Україні реформи публічного управління та децентралізації особливої актуальності набуває проблема науково-

методологічного забезпечення здійснюваних реформ. Виникнення нових процесів в публічному управлінні зумовлює створення нових механізмів, які ще не достатньо досліджені науковцями. Оскільки створення спроможних територіальних громад становить собою одну з найважливіших ланок здійснюваної децентралізації, вважаємо за доцільне дослідити сутність механізмів державного управління процесом створення спроможних територіальних громад.

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням визначення сутності механізмів державного управління та їх класифікації приділялося багато уваги у працях Г. Атаманчука, В. Малиновського, Ю. Ковбасюка, К. Ващенко, Ю. Сурміна, Ю. Тихомирова, В. Авер'янова, В. Кноррінга, В. Бакуменко, В. Князєва, О. Оболенського, М. Васильєвої та інших. Проте, на нашу думку, у зв'язку з проведенням децентралізації і появи специфічного механізму управління процесом створення спроможних громад, окремі елементи розглянутих наукових категорій потребують подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). В процесі дослідження були поставлені наступні завдання:

- розглянути основні наукові підходи щодо визначення змісту наукової категорії «механізм державного управління»;
- розглянути основні наукові підходи до класифікації механізмів державного управління;
- визначити зміст наукової категорії «механізм державного управління процесом створення спроможних громад»;
- класифікувати механізм державного управління процесом створення спроможних громад відповідно до розглянутих наукових класифікацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Базовим елементом категорії «механізм державного управління процесом створення спроможних громад» є термін «механізм державного управління». Варто зазначити, що на сьогодні не існує єдиного підходу до визначення даного терміну.

«Механізм» із грецької мови перекладається як «зброя, машина» і на сьогодні має такі основні значення:

1. Пристрій для передачі і перетворення рухів, у якому рух одного або декількох елементів викликає певні рухи решти.

2. Внутрішній пристрій, внутрішня будова машини, устаткування.

3. Сукупність станів і процесів, із яких складається будь-яке фізичне, хімічне, фізіологічне, економічне, психологічне явище.

4. Система, пристрій, спосіб, що визначають порядок певного виду діяльності [14, с. 355 - 372].

Більшість вчених і фахівців підкреслюють, що механізми державного управління мусять мати комплексний характер, зокрема, Н. Нижник та В. Олуйко розглядають комплексний механізм державного управління як систему економічних, мотиваційних, організаційних, політичних та правових механізмів [16].

На думку Г. Атаманчука, механізм державного управління – це складна система державних органів, організованих відповідно до визначених принципів для здійснення завдань державного управління. Він наголошує на тому, що механізм державного управління є «інструментом» реалізації виконавчої влади держави та становить собою сукупність і логічний взаємозв'язок соціальних елементів, процесів та закономірностей, через які суб'єкт державного управління виявляє погребі, інтереси і цілі суспільства в управляючих впливах, закріплює їх у своїх управлінських рішеннях та діях і практично втілює їх у життя, зважаючи на державну владу [1].

В той же час В. Малиновський визначає механізми державного управління як сукупність засобів організації управлінських процесів та способів впливу на розвиток керованих об'єктів із використанням відповідних методів управління, спрямованих на реалізацію цілей державного управління [13].

Ю. Ковбасюк, К. Вашенко та Ю. Сурмін вважають, що механізми державного управління – це практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей [11, с. 248].

Механізм державного управління, у розумінні Ю. Тихомирова, – це демократична державна організація управлінського впливу на суспільні процеси, яка має повною мірою відображати взаємодію різних елементів управління, що мають ознаки взаємозалежностей та причинно-наслідкових зв'язків. Це, на думку автора, дозволяє

розглядати механізм управління як ефективне (на думку суспільства) знаряддя пізнання реальної дійсності й науково обґрунтованого впливу на процеси, які відбуваються [23].

О. Оболенський характеризує механізм сучасної держави як систему органів державної влади та місцевого самоврядування, просякнуту єдиними, законодавчо закріпленими принципами (загальними, що належать до механізму держави в цілому і частковими, дія яких поширюється лише на окремі ланки державного механізму, певні органи або групи органів), засновану на розподілі влади і наявності необхідних матеріальних додатків, систему, яка виконує завдання і функції держави або забезпечує їх виконання [17].

Аналогічної думки притримується В. Авер'янов, який визначає механізм державного управління як систему органів виконавчої влади та сукупність правових норм, що регламентують організаційну структуру системи органів виконавчої влади і процеси її функціонування та розвитку [2, с. 35-39].

М. Васильєва вважає, що механізм державного управління можна визначити як систему процедур державного управління, які формують управлінське рішення чи правила його прийняття і реалізації. На її думку, механізм державного управління становить собою єдину систему, яка, у свою чергу, складається з конкретних управлінських механізмів [24].

В свою чергу О. Ковалюк зазначає, що механізм управління – це система форм, методів, важелів, інструментів, які використовуються в діяльності держави і підприємств за відповідного нормативного, правового та інформаційного їх забезпечення політикою на мікротамакrorівні [10].

Так Р. Рудніцька, О. Сидорчук, О. Стельмах механізм державного управління визначають як штучно створену складну систему, призначену для досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, сукупність правових норм, методи, засоби, інструменти державного впливу на об'єкт управління [18, с. 15].

В. Кноррінг, наприклад, чітко й водночас лаконічно зазначає: «Управління є процесом, а система управління – механізмом, котрий забезпечує цей процес» [7, с. 1].

В. Бакуменко, В. Князєв зазначають, що механізм державного управління – це практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей. Схема реального механізму державного управління містить цілі, рішення, впливи, дії, результати. Комплексний механізм державного управління вони визначають як систему політичних, економічних, соціальних, організаційних і правових засобів цілеспрямованого впливу органів державного управління [6, с. 116-117].

О. Коротич під механізмами державного управління розуміє механізми управління, які дозволять цілісно представити систему державного управління та процеси, що дозволять здійснювати державно-управлінський вплив на соціально-економічний територіальний комплекс держави. Крім того, він також виділяє таку категорію, як «державні механізми управління», під якими треба розуміти механізми управління, через які реалізується державна влада, до їх складу входять цільові державні механізми управління та механізми державного управління, що у свою чергу складаються з механізмів здійснення процесу державного управління та механізмів формування й взаємодії складових системи державного управління [8].

Різноманітні тлумачення термінів «механізм управління» та «механізм державного управління» відображають природу механізмів. Уточнивши зміст таких базових термінів, можна стверджувати, що тлумачення термінів «механізм управління» та «механізм державного управління» є багатоаспектними і такими, що не суперечать один одному, а подекуди доповнюють один одного [5].

Як варіант найбільш універсального визначення терміну «механізм державного управління» можна виділити трактування запропоноване О. Федорчак. На підставі ґрунтовного аналізу вона зазначає, що механізм державного управління – це механізм як система, призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням [4].

На думку О. Федорчак, поняття «механізм» і поняття «процес» не можна порівнювати між собою, оскільки процес - це лише послідовність дій, етапів перетворення чого-небудь, а механізм - це значно ширше поняття, яке охоплює різноманітні інструменти, важелі, засоби, стимули державного управління. Також не доцільно ототожнювати поняття «механізм» із поняттями «знаряддя» чи «інструмент», оскільки до складу механізму державного управління, окрім інструментів, належать також методи, важелі, політика, правове, нормативне та інформаційне забезпечення тощо. Саме лише існування інструментів не в змозі забезпечити практичну реалізацію державного управління [4].

Варто зазначити, що також не варто ототожнювати поняття «механізм держави» та «механізм державного управління». Під механізмом держави зазвичай розуміється цілісна, ієрархічна, динамічна система державних органів, підприємств, установ, що здійснює завдання і функції держави на основі і в межах права [20, с. 156-157].

Варто зазначити, що механізм державного управління є багаторівневою єдиною системою. Такий стан зумовлюється тим, що кожний із суб'єктів управління будь-якого рівня є керуючою системою і за внутрішнім своїм складом розглядається як сукупність таких компонентів:

- процес управління, що характеризує її в динаміці (розробка, прийняття і реалізація управлінських рішень або здійснення всіх стадій управлінського циклу);
- механізм управління (принципи, цілі, функції, методи);
- сукупність елементів, які характеризують керуючу систему у відносній статичності (кадри, інформація, структура, техніка, технологія);
- механізм розвитку (самовдосконалення) системи управління [15].

Наступним елементом категорії «механізм державного управління процесом створення спроможних територіальних громад» є термін «спроможна територіальна громада». Хоча особливий акцент на понятті спроможності територіальних громад ставиться лише останні декілька років, його законодавче визначення існує досить давно.

У ст. 3 Європейська хартія місцевого самоврядування (яку було ратифіковано Верховною Радою України 15 липня 1997 року, що робить її частиною національного законодавства) визначає місцеве самоврядування як право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання і управління суттєвою часткою суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення [22].

Конституція України у ст. 140 визначає місцеве самоврядування як право територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [25].

Ст. 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає місцеве самоврядування як гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [26].

Таким чином з точки зору законодавця територіальною громадою є жителі села чи добровільне об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста, а спроможністю визначається здатність до вирішення питань місцевого значення у межах Конституції та законів України.

Найбільш повне нормативне визначення терміну «спроможна територіальна громада» з'явилося з прийняттям «Методики формування спроможних територіальних громад» (затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 р. № 214), відповідно до якої спроможна територіальна громада – територіальні громади сіл (селищ, міст), які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури відповідної адміністративно-територіальної одиниці [21].

Підсумовуючи викладене можна сказати, що механізм управління процесом створення спроможних територіальних громад – це система, призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням та спрямована на створення територіальних громад, які в результаті добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг.

З'ясувавши зміст категорії «механізм державного управління процесом створення спроможних громад» доцільно визначити, яке місце займає даний механізм в системі механізмів державного управління. Для цього необхідно розглянути існуючі наукові класифікації механізмів державного управління. Слід зазначити, що в науковій літературі не існує єдиної думки щодо видів і класифікації механізмів державного управління. Зазвичай класифікація механізмів державного управління включає поділ механізмів державного управління за функціональним призначенням або за суб'єктом управління.

Зокрема, на думку Н. Брюховецької, залежно від проблеми і способу її вирішення шляхом застосування конкретного державного механізму управління, він може бути складним (комплексним) і включати в себе декілька самостійних механізмів. Комплексний механізм державного управління може складатися із таких видів механізмів:

– економічного (механізми державного управління банківською, грошово-валютною, інвестиційною, інноваційною, кредитною, податковою, страховою діяльністю тощо);

– мотиваційного (сукупність командно-адміністративних та соціально-економічних стимулів, що спонукають державних службовців до високоефективної роботи);

– організаційного (об'єкти, суб'єкти державного управління, їх цілі, завдання, функції, методи управління та організаційні структури, а також результати їх функціонування);

– політичного (механізми формування економічної, соціальної, фінансової, промислової політики тощо);

— правового (нормативно-правове забезпечення: закони і постанови Верховної Ради України (далі - ВРУ), укази Президента, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України (далі - КМУ), а також методичні рекомендації та інструкції тощо) [3, с. 25-28].

Варто зазначити, що більшість вчених притримується аналогічної думки, а тому більшість класифікацій будуть дещо схожими між собою.

Зокрема Р. Ларіна, А. Владзимирський, О. Балуєва говорять про існування єдиної за своєю природою системи механізмів управління, яка включає економічні; мотиваційні; організаційні; правові механізми [12, с. 50-51].

Н. Нижник і В. Олуйко вважають, що комплексний механізм державного управління становить собою систему економічних, мотиваційних, організаційних, політичних і правових механізмів [16, с. 236].

В. Шевченко наголошує, що узагальнену класифікацію механізмів державного управління доцільно розглядати за функціональним призначенням (економічно-фінансові, інформаційно-аналітичні, організаційно-управлінські, соціально-політичні, правові, контрольні), за суб'єктами (на рівні органів законодавчої влади, на рівні Президента, на рівні органів виконавчої влади, на рівні органів судової влади, на рівні органів місцевого самоврядування) та об'єктами (загальнодержавні, регіональні, галузеві, територіальних громад, підприємств і організацій) управління [19].

Ми погоджуємося з думкою Н. Брюховецької та інших вчених стосовно комплексності деяких механізмів державного управління. Зокрема, на нашу думку, механізм державного управління процесом створення спроможних громад містить в собі елементи економічного (найяскравішим прикладом є розширення кола місцевих податків та зборів у разі об'єднання територіальних громад – зокрема об'єднана територіальна громада отримує 60% ПДФО), організаційного механізму (передбачає створення організаційної структури, яка має забезпечити належний рівень надання послуг), мотиваційного (передбачає подальше розширення матеріальної основи місцевого самоврядування та підвищення матеріального становища

працівників органів місцевого самоврядування та органів державної влади на місцях), політичного (об'єднання територіальних громад та подальша децентралізація дасть змогу позитивно впливати на економічну, соціальну та інші види політики держави), правового (процес об'єднання громад базується на нормативно-правових актах, основним з яких є Закон України «Про об'єднання територіальних громад») механізмів.

На нашу думку, доцільно звернути особливу увагу на правовий компонент механізму державного управління процесом створення спроможних громад, оскільки він виступає базою для проведення реформи (об'єднання територіальних громад) і багато в чому обумовлює її успішність. Зокрема ми підтримуємо думку В. Ємельянова та А. Шульги, які зазначають, що сьогодні відсутня єдина лінія стратегії державної політики щодо реформування місцевого самоврядування та побудови спроможних територіальних громад в Україні, що проявляється у прийнятті нормативно-правових актів, які спрямовані на впровадження і розвиток окремих індивідуальних проектів у різних регіонах, які часто суперечать один одному або вже чинному законодавству [27].

Повертаючись до питання класифікації механізмів державного управління, варто виділити класифікацію, запропоновану О. Коротич. Дана класифікація ґрунтується на ознаках залежності від суб'єктів управління. Відповідно до цієї ознаки, в Україні механізми державного управління поділяються на такі, які здійснюються органами управління:

- вищого рівня (ВРУ Президентом, КМУ);
 - обласного рівня (обласними радами, обласними державними адміністраціями);
 - районного рівня (районними радами, районними державними адміністраціями);
 - місцевого рівня (міськими, селищними, сільськими радами)
- [9].

Відповідно до класифікації О. Коротич механізм державного управління процесом створення спроможних громад можна також частково віднести до всіх перерахованих видів, зокрема через те, що даний механізм здійснюється на всіх рівнях:

— на вищому рівні – Верховна Рада приймає відповідні закони, Президент вносить зміни в Конституцію України в контексті децентралізації влади (не прийняті на момент написання статті), Кабінет Міністрів затверджує «Методику формування спроможних територіальних громад» та відповідно до цієї методики затверджує перспективні плани формування спроможних громад;

— на обласному – обласні державні адміністрації розробляють проекти перспективних планів формування територій громад згідно з методикою, обласні ради схвалюють проекти перспективних планів;

— на районному – полягає в передачі повноважень з районного рівня на рівень об'єднаних територіальних громад;

— на місцевому – представники місцевого самоврядування залучаються до розробки перспективних планів формування спроможних громад, а в подальшому здійснюють управління об'єднаною територіальною громадою.

О. Федорчак поділяє на три типи: механізми-знаряддя (інструменти), механізми-процеси (послідовність певних перетворень) та механізми-системи (набір взаємопов'язаних елементів) [4].

Відповідно до класифікації О. Федорчак, механізм державного управління процесом створення спроможних громад доцільно віднести до механізмів-процесів, оскільки його реалізація передбачає здійснення кількісних (зменшення кількості громад шляхом їх об'єднання) та якісних (створення саме спроможних громад) перетворень у державі. Проте варто зауважити, що досліджуваний механізм має і елементи системності.

На думку Ю. Ковбасюка, К. Ващенко та Ю. Сурміна, які за особливостями побудови класифікують механізми державного управління на цільові (спрямовані на досягнення певної мети), механізми функціонування системи державного управління на різних етапах суспільного розвитку країни й механізми здійснення процесу державного управління народом, різними владними органами та окремими посадовими особами [11, с. 249]. Відповідно до класифікації Ю. Ковбасюка, К. Ващенко та Ю. Сурміна, механізм державного управління процесом створення спроможних громад

доцільно розглядати саме як цільовий, оскільки він спрямований на досягнення однієї з цілей децентралізації – створення спроможних громад.

Висновки. Підсумовуючи викладений матеріал доцільно зазначити, що механізм управління процесом створення спроможних територіальних громад – це система, призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об’єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням та спрямована на створення територіальних громад, які в результаті добровільного об’єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг.

Крім того, варто зазначити, що механізм публічного управління процесом створення спроможних громад здійснюється на всіх рівнях управління, є цільовим та має комплексний характер, що проявляється в наявності в його структурі елементів економічного, мотиваційного, організаційного, політичного і правового механізмів публічного управління, реалізація яких не в останню чергу залежить від розуміння суспільством «процесу децентралізації» особливо на місцях.

Стаття надійшла до редакції: 10.05.2018 р.

THE ESSENCE OF THE MECHANISM OF PUBLIC ADMINISTRATION OF THE PROCESS OF CREATION OF CAPABLE COMMUNITIES

Oleksandr Shtyrov, PhD in Public Administration, Associate Professor, Institute of Public Administration, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

Artem Hirzhev, Postgraduate student at the Institute of Public Administration, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

The necessity of local self-government reforming was discussed in Ukraine more than 20 years, but attempts to implement have not been successful. Today decentralization of power and creation of capable territorial communities is not just desire to improve public administration, but a prerequisite for overcoming the political crisis that exists in Ukraine. The idea that today in Ukraine there is no single clear strategic line in the issue of creating capable territorial communities is actualized.

In the conditions of reforming of public administration and decentralization in Ukraine, the problem of scientific and methodological support of implemented reforms becomes especially urgent. The appearance of new processes in public administration leads to the creation of new mechanisms that have not been fully researched by scientists.

The article examines the essence of the mechanism of public administration of the process of creating capable communities on the basis of existing scientific approaches. In particular, the article deals with actual scientific approaches to the definition of terms “mechanism” and “mechanism of public administration”. In addition, the article includes an analysis of existing scientific classifications of public administration mechanisms.

It is shown that the primary role among various mechanisms belongs to the legal mechanism as the most important tool for the creation of a legal framework and strategy of reforming local self-government in the country.

The article focuses on the need to define the essence of a new concrete mechanism of public administration - the mechanism of public administration of the process of creating capable communities that has appeared as a result of the process of decentralization of power in Ukraine. The essence of the mechanism of public administration of the process of creating capable communities and its place in the system of public administration mechanisms are defined.

Keywords: *mechanism of public administration, capable community, decentralization, system, classification.*

References

1. Atamanchuk, H. V. (2004), *Teoriya hosudarstvennoho upravleniia: kurs leksii* [Theory of Public Administration: Lecture Course], Omeha-L, Moscow. (in Russ.)
2. Averianov V. B. (ed.) (1999), *Derzhavne upravlinnia v Ukraini: navchalnyi posibnyk* [Public Administration in Ukraine], TOV "SOMY", Kyiv. (in Ukr.)
3. Briukhovetska N. Yu. (1999), *Ekonomichnyi mekhanizm pidpriemstva v rynkovii ekonomitsi: metodolohiia i praktyka* [Economical Mechanism of Assistance in the Economy: Methodology and Practice], NASU Institute for Economics and Forecasting, Donetsk. (in Ukr.)
4. Fedorchak O. V. (2008), "Classification of Public Administration Mechanisms", *Demokratychni vriaduvannia, LRIPA NAPA*, No. 1, available at: http://lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnik/fail/O_Fedorchak.pdf (Accessed 14 July 2018) (in Ukr.)
5. Hantsiuk T., (2014), "Problems with the identification of elements of the integrated mechanism of state management", *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovyvrannta*, No. 3, pp. 17-26. (in Ukr.)
6. Kniaziev V. M., Bakumenko V. D. (eds.) (2002), *Derzhavne upravlinnia: slovnyk-dovidnyk*, Ukrainian Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv. (in Ukr.)
7. Knorryn V. Y. (1997), *Yskusstvo upravleniia: uchebnyk* [Art of Management: a textbook], BEK, Moscow. (in Russ.)
8. Korotych O. B. (2010), «Public Administration of the Regional Development of the Country: Definition of the Basic Concepts», *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, No. 2 (18), pp. 57-61. (in Ukr.)
9. Korotych O. B. (2010), "Public Administration of the Regional Development of the Country: Theoretical and Methodological Foundations", *Derzhavne upravlinnia*, No. 1, available at: www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2010-1/doc/1/02.pdf (Accessed 14 July 2018) (in Ukr.)
10. Kovaliuk O. M. (2002), *Finansovi mekhanizm orhanizatsii ekonomiky Ukrainy (problemy teorii i praktyky): monohrafiia* [Financial Mechanism of Organization of the Economy of Ukraine (Problems of Theory and Practice)], Ivan Franko National University of Lviv, Lviv. (in Ukr.)

11. Kovbasiuk Yu. V. (2012), *Derzhavne upravlinnia: pidruchnyk* [Public Administration: Textbook, Vol. 1, Yu. V. Kovbasiuk, K. O. Vashchenko and Yu. P. Surmin (eds.), National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv. (in Ukr.)

12. Larina R. R., Vladzmyrskyi A. V., and Baluieva O. V. (2008), *Derzhavnyi mekhanizm zabezpechennia informatyzatsii systemy okhoryny zdorovia: monohrafiia* [State Mechanism for Providing Information to the Health Care System: Monograph], V. V. Dorofienko (ed.), TOV “Tsyfrovaia typohrafiia”, Donetsk. (in Ukr.)

13. Malynovskyi V. Ya. (2003). *Derzhavne upravlinnia: navchalnyi posibnyk* [Public Administration], Atika, Kyiv. (in Ukr.)

14. Mochernyi S. V. (ed.) (2001), *Ekonomichna entsyklopediia* [Economic Encyclopedia], Vol. 2, Akademiia, Kyiv. (in Ukr.)

15. Nadolishnii P. I. (2006), *Teoriia ta istoriia derzhavnoho upravlinnia (oporny konsept lektsii do navchalnoi dystsypliny): navchalnyi posibnyk* [Theory and History of Public Administration (Notes of Lectures): Textbook], Odessa Regional Institute for Public Administration, Odessa. (in Ukr.)

16. Nyzhnyk N. R., Oluika V. M. (eds.) (2002), *Derzhavne upravlinnia v Ukraini: naukovi, pravovi, kadrovi ta orhanizatsiini zasady: navchalnyi posibnyk* [Public Administration in Ukraine: Scientific, Legal, Personnel and Organizational Principles: Textbook] Lviv Polytechnic, Lviv. (in Ukr.)

17. Obolenskyi O. Yu. (2006), *Derzhavna sluzhba: pidruchnyk* [Public Service: Textbook], KNEU, Kyiv. (in Ukr.)

18. Rudnitska R. M., Sydoruk O. H. and Stelmakh O. M. (2005), *Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia: sutnist i zmist* [Mechanisms of Public Administration: Essence and Content], M. D. Lesechko, A. O. Chemerys (eds.), LRIPA NAPA, Lviv. (in Ukr.)

19. Shevchenko V. M. (2010), “Mechanisms of Realization of Public Policy Are in the Field of Higher Education in the Conditions of Innovative Development of Ukraine”, *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, No. 5, available at: www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=139 (Accessed 14 July 2018) (in Ukr.)

20. Skakun O. F. (2010), *Teoriia prava i derzhavy: pidruchnyk* [Theory of Law and State: Textbook], Alerta, CST, ZUL, Kyiv. (in Ukr.)

21. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On Approval of the Methodology for the Formation of Capable Territorial Communities”, dated 8 April 2015, No. 214, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF> (Accessed 14 July 2018) (in Ukr.)

22. The Council of Europe (1985), The European Charter of Local Self-Government, dated 15.10.1985, available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_036 (Accessed 14 July 2018) (in Ukr.)

23. Tykhomyrov Ÿu. A. (1998), Kurs admynystratyvnoho prava y protsessy, Yuryinformtsentr [Course of Administrative Law and Process], Moscow. (in Russ.)

24. Vasileva M. V. (2003), Gosudarstvennyiy finansovyy kontrol v upravlenii regionom [State Financial Control in the Management of the Region] Ph.D. thesis, Volgograd, 182 p. (in Russ.)

25. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), Constitution of Ukraine, dated 28.06.1996, No. 254k/96-BP, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-bp> (Accessed 14 July 2018) (in Ukr.)

26. Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine “On Local Self-Government in Ukraine”, dated 21.05.1997, No. 280/97-BP, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-bp> (Accessed 14 July 2018) (in Ukr.)

27. Yemelianov V. M., Shulha A. A (2017), “Legislative Support of the Process of Reforming Local Self-Government and Association of Territorial Communities: Shortcomings and Ways to Overcome Them”, *Naukovi pratsi: naukovyi zhurnal*, Vol. 298, No. 286, p. 65. (in Ukr.)

Received: 10.05.2018.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Штиршов Олександр Миколайович: Чорноморський національний університет ім. Петра Могили: вул. 68 десантників 10, Миколаїв, 54003, Україна.

Oleksandr Shtyrov: Petro Mohyla Black Sea National University: 68 Desantnykiv str. 10, Mykolaiv, 54003, Ukraine.

ORCID. ORG./ 0000-0002-7627-3721

E-mail: bratislava@ukr.net

Гіржев Артем Олександрович: Чорноморський національний університет ім. Петра Могили: вул. 68 десантників 10, Миколаїв, 54003, Україна.

Artem Hirzhev: Petro Mohyla Black Sea National University: 68 Desantnykiv str. 10, Mykolaiv, 54003, Ukraine.

ORCID. ORG./ 0000-0002-6516-0713

E-mail: a.hirzhev@ukr.net